

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kaheksas koda)

15. detsember 2022*

Eelotsusetaotlus – Ühine välis- ja julgeolekupoliitika – Määrus (EÜ) nr 1210/2003 – Spetsiifilised piirangud majandus- ja finantssuhetes Iraagiga – Artikkel 4 – Endise presidendi Saddam Husseini režiimiga seotud isikutele, asutustele ja üksustele kuuluvate rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamine – Artikkel 6 – Ülekandmine Iraagi Arengufondi õigusjärglastele – Külmutatud rahaliste vahendite ja majandusressursside omand

Liidetud kohtuasjades C-753/21 ja C-754/21,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Cour de cassationi (kassatsioonikohus, Prantsusmaa) 2. detsembri 2021. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse 8. detsembril 2021, menetlustes

Instrubel NV

versus

Montana Management Inc.,

BNP Paribas Securities Services (C-753/21)

ja

Montana Management Inc.

versus

Heerema Zwijndrecht BV,

BNP Paribas Securities Services (C-754/21),

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: koja president M. Safjan (ettekandja) ning kohtunikud N. Piçarra ja N. Jääskinen,

kohtujurist: N. Emiliou,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Instrubel NV ja Heerema Zwijndrecht BV, esindajad: *avocats* S. Bonifassi ja F. Boucard,
- Montana Management Inc., esindajad: *avocats* D. Célice ja B. Périer,
- BNP Paribas Securities Services, esindaja: *avocat* J. Martinet,
- Prantsuse valitsus, esindajad: R. Bénard ja J.-L. Carré,
- Euroopa Komisjon, esindajad: J.-F. Brakeland ja M. Carpus Carcea,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused käsitlevad seda, kuidas tõlgendada nõukogu 7. juuli 2003. aasta määruse (EÜ) nr 1210/2003, mis käsitleb teatavaid spetsiifilisi piiranguid majandus- ja finantssuhetes Iraagiga ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 2465/96 (ELT 2003, L 169, lk 6; ELT eriväljaanne 10/03, lk 260), nagu seda viimati muudeti nõukogu 31. jaanuari 2013. aasta määrusega (EL) nr 85/2013 (ELT 2013, L 32, lk 1) (edaspidi „määrus nr 1210/2003“), artikli 4 lõikeid 2–4 ja artiklit 6.
- 2 Taotlused on esitatud kahes kohtuvaidluses, millest esimese pooled on ühelt poolt Instrubel NV ning teiselt poolt Montana Management Inc. ja BNP Paribas Securities Services (edaspidi „BNP Paribas“) (C-753/21) ja teise pooled on ühelt poolt Montana Management ning teiselt poolt Heerema Zwijndrecht BV (edaspidi „Heerema“) ja BNP Paribas (C-754/21) ning mis puudutavad külmutatud vara suhtes kaitsemeetmete võtmist ja selle vara arestida laskmist Instrubeli ja Heerema poolt seoses neil ettevõtjatel Iraagi riigi vastu olevate rahaliste nõuetega.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

- 3 ÜRO Julgeolekunõukogu poolt 22. mail 2003 vastu võetud resolutsiooni 1483 (2003) punkti 12 kohaselt „võtab [ta] teadmiseks Iraagi Keskpangale kuuluva Iraagi Arengufondi loomise“.
- 4 Selle resolutsiooni punktis 14 on märgitud:

„[...] Iraagi Arengufondi kasutatakse läbipaistvalt Iraagi rahva humanitaarvajaduste rahuldamiseks, Iraagi taristu majanduslikuks rekonstrueerimiseks ja taastamiseks, Iraagi desarmeerimise jätkamiseks, Iraagi tsiviilvalitsuse kulude katmiseks ja muudel eesmärkidel, mis teenivad Iraagi rahva huve.“

5 Resolutsiooni punktis 23 on sätestatud:

„[K]õik osalisriigid, kus asuvad:

- a) Iraagi eelmise valitsuse või avalik-õiguslike organite, ettevõtete või asutuste rahalised vahendid või muud finantsvarad või majandusressursid, mis on käesoleva resolutsiooni vastuvõtmise ajaks Iraagist välja viidud, või
- b) rahalised vahendid või muud finantsvarad või majandusressursid, mis on Iraagist välja viidud või mille on omandanud Saddam Hussein või teised endise Iraagi režiimi vastutavad isikud või nende lähisugulased, sh nendele isikutele või nende nimel või juhiste kohaselt tegutsevatele isikutele kuuluvad või nende otsese või kaudse kontrolli all olevad üksused,

on kohustatud viivitamata külmutama need rahalised vahendid või muud finantsvarad või majandusressursid ning – välja arvatud juhul, kui need rahalised vahendid või muud finantsvarad või majandusressursid on kohtu, haldusorgani või vahekohtu kinnitatud kinnipidamisõiguse või tehtud otsuse esemeks – kandma need viivitamata Iraagi Arengufondile, kusjuures, kui ei ole ette nähtud teisiti, võib eraisikute või vabaühenduste nõuded, mis puudutavad ülekantud rahalisi vahendeid või muid finantsvarasid, esitada rahvusvaheliselt tunnustatud Iraagi esindusvalitsusele [...]“.

6 ÜRO Julgeolekunõukogu võttis 15. detsembril 2010 vastu resolutsiooni 1956 (2010), mille punktis 5 on ette nähtud:

„[Julgeolekunõukogu otsustab], et kõik Iraagi Arengufondist saadu kantakse Iraagi valitsuse õigusjärglaste kontole või kontodele ning Iraagi Arengufond lõpetatakse hiljemalt 30. juunil 2011, ning palub kirjalikku kinnitust, kui ülekandmine ja lõpetamine on toimunud.“

Liidu õigus

Määrus nr 1210/2003

7 Määruse nr 1210/2003 põhjendus 5 on sõnastatud järgmiselt:

„Võimaldamaks liikmesriikidel sooritada külmutatud vahendite, majandusressursside ja nendest saadavate tulude ülekandeid Iraagi Arengufondi, tuleks ette näha selliste vahendite ja majandusressursside vabastamine.“

8 Selle määruse artikli 1 punktides 4 ja 5 on sätestatud:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

4. *rahaliste vahendite külmutamine* – toimingud, millega tõkestatakse igasugune rahaliste vahendite siirdamine, ülekandmine, muutmine, kasutamine ja tehingud nendega, mis võiksid kaasa tuua muudatusi nende mahus, suuruses, asukohas, omandilises kuuluvuses, valduses, iseloomus, otstarbes või muid muudatusi, mis võimaldaksid nende rahaliste vahendite kasutamist, sealhulgas portfelli haldamine;

5. *majandusressursside külmutamine* – toimingud, millega tõkestatakse majandusressursside mis tahes viisil kasutamine rahaliste vahendite, kaupade või teenuste hankimiseks, sealhulgas, kuid mitte üksnes, neid müües, rentides või neile hüpoteeki seades“.
- 9 Määruse artikli 4 lõigetes 2–4 on sätestatud:
- „2. Külmutatakse kõik rahalised vahendid ja majandusressursid, mis kuuluvad järgmistele sanktsioonide komitee poolt kindlaks määratud ja IV lisas loetletud isikutele või on kõnesolevate isikute valduses:
- a) endine president Saddam Hussein;
 - b) tema režiimi kõrgemad ametnikud;
 - c) nende pereliikmed; või
 - d) punktides a), b) ja c) sätestatud isikutele kuuluvad või neile otseselt või kaudselt nende kontrollitavad juriidilised isikud, asutused või üksused ja kõik nende nimel või nende suunamisel tegutsevad füüsilised ja juriidilised isikud.
3. Rahalisi vahendeid ei anta otseselt ega kaudselt IV lisas loetletud füüsiliste või juriidiliste isikute, asutuste või üksuste käsutusse ega nende toetuseks.
4. Majandusressursse ei anta otseselt ega kaudselt IV lisas loetletud füüsiliste või juriidiliste isikute, asutuste või üksuste käsutusse ega nende toetuseks viisil, mis võimaldaks neil hankida rahalisi vahendeid, kaupu või teenuseid.“
- 10 Määruse nr 1210/2003 artiklis 6 on ette nähtud:
- „1. Erandina artiklist 4 võivad V lisas osutatud veebisaitidel loetletud pädevad asutused lubada teatavate külmutatud rahaliste vahendite või majandusressursside vabastamist, kui kõik järgmised tingimused on täidetud:
- a) rahalised vahendid või majandusressursid on enne 22. maid 2003 kohtu, haldusorgani või vahekohtu kinnitatud kinnipidamisõiguse või enne nimetatud kuupäeva kohtu, haldusorgani või vahekohtu poolt tehtud otsuse esemeks;
 - b) rahalisi vahendeid või majandusressursse kasutatakse ainult sellise kinnipidamisõigusega tagatud või sellise otsusega tunnustatud nõuete rahuldamiseks kõnealuseid nõudeid omavate isikute õigusi reguleerivate õigusnormidega seatud piires;
 - c) nõude rahuldamisega ei rikuta [nõukogu 7. detsembri 1992. aasta] määrust (EMÜ) nr 3541/92[, millega keelatakse Iraagi nõuete rahuldamine seoses lepingute ja tehingutega, mille täitmist on mõjutanud ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioon 661 (1990) ja selle juurde kuuluvad resolutsioonid (EÜT 1992, L 361, lk 1; ELT eriväljaanne 11/18, lk 222)]; ning
 - d) kinnipidamisõiguse või otsuse tunnustamine ei ole vastuolus asjaomase liikmesriigi avaliku korraga.

2. Kõigil muudel juhtudel vabastatakse artikli 4 kohaselt külmutatud rahalised vahendid, majandusressursid ja nendest saadud tulu ainult selleks, et kanda need üle Iraagi Arengufondi õigusjärglasele, mille Iraagi valitsus moodustas vastavalt ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidega 1483 (2003) ja 1956 (2010) sätestatud tingimustele.“

- 11 Äriühing Montana Management lisati komisjoni 23. mai 2006. aasta määrusega (EÜ) nr 785/2006, millega muudetakse määrust nr 1210/2003 (ELT 2006, L 138, lk 7), määruse nr 1210/2003 IV lisas toodud loetellu endise presidendi Saddam Husseini režiimiga seotud füüsilistest ja juriidilistest isikutest, organitest ja üksustest, kellele on viidatud viimati nimetatud määruse artikli 4 lõigetes 2–4.

Määrus (EÜ) nr 1799/2003

- 12 Nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta määruse (EÜ) nr 1799/2003, millega muudetakse määrust nr 1210/2003 (ELT 2003, L 264, lk 12; ELT eriväljaanne 10/03, lk 310), põhjendus 4 on sõnastatud järgmiselt:

„Resolutsioonis 1483 (2003) käsitletakse rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamist esimese sammuna protsessis, mis viib nende ressursside ülekandmiseni Iraagi Arengufondi. Resolutsioon arvab sellest protsessist välja rahalised vahendid ja majandusressursid, mis on enne 22. maid 2003 tekkinud põhjendatud kinnipidamisõiguse või tehtud kohtuotsuse esemeks. Külmutamismeetmete säilitamine ei ole seega asjakohane, kui kõnealused rahalised vahendid ja majandusressursid on selgesõnaliselt vabastatud arengufondi ülekandmise nõudest.“

Prantsuse õigus

- 13 Tsiiviiltäitemenetluse seadustiku (code des procédures civiles d'exécution) artiklis R. 523-3 on ette nähtud:

„Kohtutäitur teatab võlgnikule täitmisteatega kaheksa päeva jooksul vara arestimisest; vastasel juhul on arestimine tühine.

Täitmisteade peab sisaldama:

[...]

2) arestimisakti koopiat ja teavet, mille on esitanud kohustatud kolmas isik, kui teade toimetati talle kätte elektrooniliselt;

3) selgelt nähtav märge, et võlgnikul on õigus juhul, kui arestimise kehtivuse tingimused ei ole täidetud, taotleda vara arestist vabastamist oma elukohajärgselt täitmiskohtunikult;

[...]“.

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

Kohtuasi C-753/21

- 14 Pärast kahte vahekohtu otsust, mis tehti 6. veebruaril 1996 ja 22. märtsil 2003 ja mis jõustusid ning millega mõisteti Iraagi riigilt Madalmaade õiguse alusel asutatud äriühingule Instrubel välja teatud summa, tegi tribunal de grande instance de Paris (Pariisi esimese astme kohus, Prantsusmaa) 20. märtsil 2013 kaks täidetavaks tunnistamise määrust.
- 15 Instrubel laskis nende kahe vahekohtuotsuse täitmiseks 20. jaanuaril 2014 ennetavalt arestida BNP Paribase valduses oleva vara „Iraagi Vabariigilt ja selle üksustelt, kelle rahalised vahendid kuuluvad ÜRO resolutsioonide kohaselt Iraagile, st äriühingult Montana [Management]“. Arestimistest teatati 28. juulil 2014 Iraagi riigile, kes neid ei vaidlustanud.
- 16 Montana Management esitas 26. detsembril 2017 Instrubeli vastu tribunal de grande instance de Bobigny (Bobigny esimese astme kohus, Prantsusmaa) täitmiskohtunikule hagi, milles palus vara arestist vabastada, tuginedes asjaolule, et arestimised olid tühised ja kehtetud, kuna nendest ei teatatud talle, kuigi ta oli arestitud rahaliste vahendite omanik.
- 17 Täitmiskohtunik tuvastas 24. juuli 2018. aasta kohtuotsusega arestimiste tühisuse ja tegi määruse vara arestist vabastamiseks. Ta leidis nimelt, et kuna arestimisaktis oli võlgnikuna nimetatud Iraagi riiki ja selle üksusi, sh Montana Managementi, tuleb viimast pidada võlgnikuks tsiviiltäitemenetluse seadustiku artikli R. 523-3 tähenduses. Järelikult oleks täitmiskohtuniku hinnangul tulnud arestimisaktist Montana Managementile teatada ja kuna seda ei tehtud, on arestimised tühised ja vara tuleb arestist vabastada. Cour d'appel de Paris (Pariisi apellatsioonikohus, Prantsusmaa) jättis selle kohtuotsuse 24. oktoobri 2019. aasta kohtuotsusega muutmata.
- 18 Instrubel esitas kassatsioonkaebuse Cour de cassationile (kassatsioonikohus, Prantsusmaa), st eelotsusetaotluse esitanud kohtule, ja väitis, et ennetavast arestimisest tuleb teatada ainult võlgnikule, keda on nimetatud arestimise aluseks olevas täitedokumendis, nagu ka käesoleval juhul tehti, kuna täitedokumendis on võlgnikuna nimetatud Iraagi riiki ja see dokument toimetati sellele riigile kätte.
- 19 Sellega seoses on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus selle vara omandi kohta, mille suhtes kaitsemeetmed võeti. Nimelt selleks, et kaitsemeetmed oleksid õiguspärased ja neil oleksid õiguslikud tagajärjed, on Prantsuse õiguse kohaselt vaja, et nende meetmete esemeks olev vara kuuluks täitedokumendis nimetatud võlgnikule, konkreetsel juhul Iraagi riigile.
- 20 Ent käesolevas asjas külmutati vara seetõttu, et määruses nr 1210/2003 on nimetatud Montana Managementi. Lisaks on selle määruse alusel vara külmutamise eesmärk selle ülekandmine Iraagi Arengufondi (edaspidi „arengufond“) õigusjärglastele, mille tulemusel antakse vara omandiõigus üle Iraagi riigile.
- 21 Seega on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas külmutatud vara jääb selles määruses nimetatud isikute, käesoleval juhul Montana Managementi omandisse kuni pädeva riigisisese asutuse tehtud ülekandmisotsuseni või kas külmutatud rahalised vahendid kuuluvad arengufondile, st Iraagi riigile, alates nimetatud määruse jõustumisest, kuna määruses ette nähtud ülekandmist arvestades ei lähe külmutatud vara tagasi määruses nimetatud isikute vara hulka.

22 Neil asjaoludel otsustas Cour de cassation (kassatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas määruse [nr 1210/2003] artikli 4 lõikeid 2, 3 ja 4 ning artiklit 6 tuleb tõlgendada nii, et

- kuni [arengufondile] ülekandmise otsuseni kuuluvad külmutatud rahalised vahendid ja majandusressursid jätkuvalt endise presidendi Saddam Husseini režiimiga seotud füüsilistele ja juriidilistele isikutele, asutustele ja üksustele, keda rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamine puudutab,
- või on need külmutatud rahalised vahendid [arengufondi] omandis alates ajast, mil jõustus määrus, mille III ja IV lisas on loetletud endise presidendi Saddam Husseini režiimiga seotud füüsilised ja juriidilised isikud, asutused ja üksused, keda rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamine puudutab?

2. Kas juhul, kui esimesele küsimusele vastatakse, et külmutatud rahalised vahendid ja majandusressursid on [arengufondi] omandis, tuleb määruse nr 1210/2003 artikli 4 lõikeid 2, 3 ja 4 ning artiklit 6 tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui külmutatud vara suhtes võetakse ilma pädeva riigisisese asutuse eelneva loata meede, millel puudub omandiõigust muutev mõju, nagu Prantsuse tsiviiltäitemenetluse seadustikus ette nähtud kohtulik tagatis või ennetav arestimine? Või tuleb neid sätteid tõlgendada nii, et riigisisese asutuse luba on nõutav alles külmutatud rahaliste vahendite vabastamisel?“

Kohtuasi C-754/21

- 23 Gerechtshof 's-Gravenhage (Haagi apellatsioonikohus, Madalmaad) 31. oktoobri 2000. aasta otsusega, mis tunnistati tribunal de grande instance de Paris' (Pariisi esimese astme kohus) esimehe 31. augusti 2011. aasta määrusega Prantsusmaal täidetavaks, mõisteti Iraagi riigilt ja Iraagi keskpangalt Madalmaade õiguse alusel asutatud äriühingule Heerema solidaarselt välja teatud summa.
- 24 Heerema laskis 28. juulil 2011 ennetavalt arestida BNP Paribase valduses olevad, Montana Managementile kuuluvad väärtpaberid. Ennetavad arestimised muudeti juunis ja septembris 2014 raha arestimiseks koos kohese täitmisega ja vara arestimiseks koos müügiga.
- 25 Montana Management esitas 12. detsembril 2014 Heerema vastu tribunal de grande instance de Bobigny (Bobigny esimese astme kohus) täitmiskohtunikule hagi, milles palus tuvastada arestimiste tühisuse ja kehtetuse ning vara arestist vabastada.
- 26 Täitmiskohtunik jättis 12. mai 2015. aasta kohtuotsusega Montana Managementi nõude menetluslikel põhjustel rahuldamata. Cour d'appel de Paris (Pariisi apellatsioonikohus) tühistas selle kohtuotsuse 28. veebruari 2019. aasta kohtuotsusega ja tunnistas vara arestimise koos müügiga ja raha arestimise koos kohese täitmisega kehtivaks põhjusel, et eeldati, et külmutatud rahalised vahendid kuuluvad Iraagi riigile.

- 27 Montana Management esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule kassatsioonkaebuse, milles ta vaidlustab esiteks sellest eeldusest lähtumise, mille kohaselt külmutatud rahalised vahendid kuuluvad Iraagi riigile. Ta väidab, et need rahalised vahendid jäävad tema omandisse kuni arengufondile ülekandmise otsuseni, kuna rahaliste vahendite külmutamine kujutab endast ajutist meetet, mis ei mõjuta omandiõigust.
- 28 Teiseks väidab Montana Management, et Heerema pidi määruse nr 1210/2003 artikli 6 kohaselt saama pädevalt riigisisest asutuselt eelneva loa, kuna kohese täitmise akti kättetoimetamine tooks kaasa võla kohese tasumise võlausaldajale.
- 29 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud küsimus, kas külmutatud vara jääb nende juriidiliste isikute omandisse, keda külmutamine puudutab, kuni pädeva riigisisese asutuse otsuseni arengufondile ülekandmise kohta või kuulub see arengufondile alates selle määruse jõustumisest, milles on neid isikuid nimetatud.
- 30 Juhul kui külmutatud vahendid kuuluvad fondile alates selle määruse jõustumisest, millega käesoleval juhul kanti Montana Management nende äriühingute loetellu, keda kõnealune külmutamine puudutab, tekib küsimus arestimiste kehtivuse kohta, kuivõrd puudus riigisisese asutuse eelnev luba külmutatud vara kasutamiseks.
- 31 Neil asjaoludel otsustas Cour de cassation (kassatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas määruse nr 1210/20031 artikli 4 lõikeid 2, 3 ja 4 ning artiklit 6 tuleb tõlgendada nii, et

- kuni [arengufondile] ülekandmise otsuseni kuuluvad külmutatud rahalised vahendid ja majandusressursid jätkuvalt endise presidendi Saddam Husseiniga seotud füüsilistele ja juriidilistele isikutele, asutustele ja üksustele, keda rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamine puudutab,
- või on need külmutatud rahalised vahendid [arengufondi] omandis alates ajast, mil jõustus määrus, mille III ja IV lisas on loetletud endise presidendi Saddam Husseiniga seotud füüsilised ja juriidilised isikud, asutused ja üksused, keda rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamine puudutab?

2. Kas juhul, kui esimesele küsimusele vastatakse, et külmutatud rahalised vahendid ja majandusressursid on [arengufondi] omandis, tuleb määruse nr 1210/2003 artikleid 4 ja 6 tõlgendada nii, et külmutatud vara arestimiseks on vaja pädeva riigisisese asutuse eelnevat luba? Või tuleb neid sätteid tõlgendada nii, et riigisisese asutuse luba on nõutav alles külmutatud rahaliste vahendite vabastamisel?“

Menetlus Euroopa Kohtus

- 32 Euroopa Kohtu presidendi 20. jaanuari 2022. aasta otsusega liideti kohtuasjad C-753/21 ja C-754/21 menetluse kirjaliku ja suulise osa ning kohtuotsuse huvides.

Suulise menetluse avamise taotlused

- 33 Instrubel ja Heerema palusid 25. juulil ja 7. novembril 2022 esitatud taotlustes avada menetluse suuline osa Euroopa Kohtu kodukorra artikli 83 alusel, väites, et esinevad teatavad uued asjaolud, millel on otsustav tähtsus Euroopa Kohtu lahendile.
- 34 Uued asjaolud seisnevad väidetavalt esiteks nende isikute ja üksuste loetelust, kelle suhtes tuleb vara külmutamist kohaldada, Montana Managementi nime kustutamises, mis toimus pärast poolte ja Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikute kirjalike seisukohtade esitamist.
- 35 Nimelt, kui Euroopa Kohus peaks vastama esimesele küsimusele kohtuasjades C-753/21 ja C-754/21, et külmutatud vara jääb kuni arengufondile ülekandmise otsuseni nende üksuste omandisse, kelle suhtes on võetud külmutamismeede, tähendaks see loetelust kustutamise tõttu, et vara, mida ei ole veel arengufondile üle kantud, tagastatakse sellele äriühingule. Selline tagajärg oleks aga vastuolus määruse nr 1210/2003 eesmärkidega.
- 36 Teiseks on menetluse suulise osa avamine väidetavalt põhjendatud asjaoluga, et Montana Managementil ei ole enam kohtumenetlusteovõimet pärast tema presidendi ja seadusliku esindaja surma, mis leidis aset 2020. aastal.
- 37 Kolmandaks on vaja arutada, milline mõju on Euroopa Kohtu eelotsusele 11. septembri 2015. aasta dekreedil nr 2015-1134, mis käsitleb rahaliste vahendite ja majandusressursside ülekandmist Iraagi Arengufondi õigusjärglastele (décret n° 2015-1134 du 11 septembre 2015 relatif aux modalités de transfert de fonds et de ressources économiques aux mécanismes successeurs du Fonds de développement pour l'Iraq), ning tribunal judiciaire de Grasse'i (Grasse'i esimese astme kohus, Prantsusmaa) 12. jaanuari 2021. aasta kohtuotsusel.
- 38 Sellega seoses tuleb märkida, et vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 83 võib Euroopa Kohus igal ajal, olles kohtujuristi ära kuulanud, avada või uuendada määrusega menetluse suulise osa, eelkõige kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt teavet, või kui pool on pärast suulise osa lõpetamist esitanud uue asjaolu, millel on otsustav tähtsus Euroopa Kohtu lahendile, või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumendile, mille üle ei ole veel vaieldud.
- 39 Käesoleval juhul leiab Euroopa Kohus, olles kohtujuristi ära kuulanud, eelotsusetaotluse ja kirjalike seisukohtade põhjal, et tal on olemas kogu vajalik teave käesoleva eelotsusetaotluse menetlemiseks ning et asjaolud, millele Instrubel ja Heerema oma 25. juuli ja 7. novembri 2022. aasta taotlustes tuginesid ning mille olulisust põhikohtuasjades peab hindama eelotsusetaotluse esitanud kohus, ei kujuta endast uusi asjaolusid, millel on otsustav tähtsus Euroopa Kohtu eelotsusele.
- 40 Seetõttu puudub alus menetluse suulise osa avamiseks.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus kohtuasjades C-753/21 ja C-754/21

- 41 Kummaski kohtuasjas esitatud esimese küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1210/2003 artikli 4 lõikeid 2–4 ja artiklit 6 tuleb tõlgendada nii, et külmutatud rahalised vahendid ja majandusressursid kuuluvad kuni arengufondile ülekandmise otsuseni jätkuvalt endise presidendi Saddam Hussein'i režiimiga seotud füüsilistele ja juriidilistele isikutele, asutustele ja üksustele, keda see külmutamine puudutab, või kuuluvad need rahalised vahendid ja majandusressursid arengufondile alates selle määruse jõustumisest, milles on nimetatud isikuid, asutusi ja üksusi, keda külmutamine puudutab.
- 42 Sellega seoses on määruse nr 1210/2003 artikli 4 lõikes 2 ette nähtud selliste rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamine, mis kuuluvad sanktsioonide komitee poolt kindlaks määratud ja IV lisas loetletud isikutele või on nende isikute valduses.
- 43 Määruse artikli 6 lõikes 1 on ette nähtud erandid, mis võimaldavad selles lõikes loetletud tingimustel pädevatel asutustel lubada teatavate külmutatud rahaliste vahendite või majandusressursside kasutamist. Selle artikli lõikes 2 on sätestatud, et kõigil lõikes 1 nimetatata juhtudel vabastatakse külmutatud rahalised vahendid ja majandusressursid ainult selleks, et kanda need üle arengufondile. Ülekandmise tulemusel saab Iraagi riik ülekantud vara omanikuks.
- 44 Seega ilmneb sama määruse artikli 4 lõikest 2 ja artiklist 6 nende koostoimes kaks eraldi etappi, milleks on esiteks vara külmutamine ja teiseks selle vara ülekandmine arengufondile.
- 45 Täpsemalt on määruse nr 1210/2003 artikli 6 lõike 1 punktis a kooskõlas resolutsiooni 1483 (2003) punktiga 23 ette nähtud, et pädevad riigisisised asutused võivad lubada teatavate külmutatud rahaliste vahendite või majandusressursside kasutamist, kui need on enne 22. maid 2003 kohtu, haldusorgani või vahekohtu kinnitatud kinnipidamisõiguse või tehtud otsuse esemeks. Teisisõnu ja nagu nähtub ka määruse nr 1799/2003 põhjendusest 4, võib see, kui külmutatud rahalised vahendid või majandusressursid on sellise õiguse või otsuse esemeks, olla piisav nende vabastamiseks, et võimaldada nende kasutamist ja seega jätta need arengufondile ülekandmise kohustuse alt välja.
- 46 Seevastu juhul, kui tuleks asuda seisukohale, et arengufondile ülekandmine toimub automaatselt rahaliste vahendite külmutamise hetkel, kaotaks määruse nr 1210/2003 artikli 6 lõige 1 igasuguse soovitava toime.
- 47 Seda järeldust ei lükka ümber resolutsiooni 1483 (2003) punktis 23 sätestatu. Nimelt, kuigi selles punktis on ette nähtud vara viivitamatu ülekandmine arengufondile, on juba selle sätte sõnastuse kohaselt siiski ülekandmise tingimuseks see, et puudub kohtu, haldusorgani või vahekohtu kinnitatud kinnipidamisõigus või tehtud otsus, mis võiks kaasa tuua ülekandmise edasilükkamise või tühistamise.
- 48 Lisaks ilmnevad ka määruse nr 1210/2003 põhjendusest 5 käesoleva kohtuotsuse punktis 44 nimetatud kaks etappi, kuna selles on märgitud esiteks, et liikmesriigid kannavad rahalised vahendid ja majandusressursid pärast vara külmutamist üle Arengufondile, ja teiseks, et

ülekandmise võimaldamiseks tuleks ette näha vara vabastamist reguleerivad sätted. Seega toimub ülekandmine pärast külmutamist liikmesriikide aktiivse meetmena ning leiab aset alles pärast seda, kui vara on määruses selleks ette nähtud korra kohaselt vabastatud.

- 49 Järelikult näitab juba nende sätete olemasolu, mis reguleerivad arengufondile ülekandmise menetlust, et selline ülekandmine ei toimu automaatselt pelgalt asjaomase vara külmutamise teel. Kuigi ülekandmine on määruse nr 1210/2003 raames kohustuslik, toimub see siiski pärast külmutamist ja kujutab endast sellest eraldiseisvat etappi.
- 50 Mis puudutab täpsemalt mõistet „külmutamine“, nagu see on määratletud selle määruse artikli 1 punktides 4 ja 5, ning küsimust, kas külmutamine kui selline võib kaasa tuua külmutatud vara omandi muutumise, siis on Euroopa Kohus juba leidnud, et külmutamismeede on kaitsemeede, mis ei jäta meetme kohaldamisalasse kuuluvaid isikuid nende omandist ilma (vt selle kohta 3. septembri 2008. aasta kohtuotsus Kadi ja Al Barakaat International Foundation vs. nõukogu ja komisjon, C-402/05 P ja C-415/05 P, EU:C:2008:461, punkt 358), kuna see on oma laadilt ajutine ja tagasipööratav meede (vt selle kohta 5. märtsi 2015. aasta kohtuotsus Ezz jt vs. nõukogu, C-220/14 P, EU:C:2015:147, punkt 113).
- 51 Sellest järeldub, et külmutamismeede iseenesest ei mõjuta selle meetme esemeks oleva vara omandit.
- 52 Sellega seoses tuleb täpsustada, et asjaolu, et määruse nr 1210/2003 eesmärk on kanda külmutatud vara üle arengufondile, ei saa õigustada ülekandmisele eelnevas etapis mõiste „külmutamine“ erinevat tõlgendamist kui teiste piiravaid meetmeid reguleerivate määruste raames, milles ei ole sellist ülekandmist ette nähtud, seda enam, et see mõiste on enamikus nendes määrustes identselt määratletud.
- 53 Eespool toodud põhjendusi silmas pidades tuleb kohtuasjades C-753/21 ja C-754/21 esitatud esimesele küsimusele vastata, et määruse nr 1210/2003 artikli 4 lõikeid 2–4 ja artiklit 6 tuleb tõlgendada nii, et külmutatud rahalised vahendid ja majandusressursid kuuluvad kuni arengufondile ülekandmise otsuseni jätkuvalt endise presidendi Saddam Husseini režiimiga seotud füüsilistele ja juriidilistele isikutele, asutustele ja üksustele, keda see külmutamine puudutab.

Teine küsimus kohtuasjades C-753/21 ja C-754/21

- 54 Arvestades käesolevates kohtuasjades esimestele küsimustele antud vastust, ei ole teistele küsimustele vaja vastata.

Kohtukulud

- 55 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) otsustab:

Nõukogu 7. juuli 2003. aasta määruse (EÜ) nr 1210/2003, mis käsitleb teatavaid spetsiifilisi piiranguid majandus- ja finantssuhetes Iraagiga ning millega tunnistatakse kehtetuks

määrus (EÜ) nr 2465/96 (nagu seda viimati muudeti nõukogu 31. jaanuari 2013. aasta määrusega (EL) nr 85/2013), artikli 4 lõikeid 2–4 ja artiklit 6

tuleb tõlgendada nii, et

külmutatud rahalised vahendid ja majandusressursid kuuluvad kuni Iraagi Arengufondile ülekandmise otsuseni jätkuvalt endise presidendi Saddam Husseini režiimiga seotud füüsilistele ja juriidilistele isikutele, asutustele ja üksustele, keda see külmutamine puudutab.

Allkirjad